

ПСИХОДІАГНОСТИКА НЕПРАВДИВИХ ПОКАЗАНЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ

PSYCHODIAGNOSTICS OF FALSE TESTIMONY DURING INTERROGATION

Стаття пропонує висвітлення ключових аспектів методів та стратегій, які використовуються для виявлення можливої недостовірності інформації, що надається під час правових процесів. Визначається основні напрями діагностування неправдивих показань, а саме тактичний – це використання маскувальних властивостей, жестів, міміки; слуховий – зміна тембру голосу, інтонації, частота пауз; візуальний – почервоніння, постукування. Акцентується увага на використанні таких прийомів діагностики неправдивих показань як: використання вимушеної бесіди; вивчення та аналіз особистих якостей; використання прийому першого враження; використання факту несподіванки; використання довільного викладу інформації; використання графічних зображень; використання прийому різкого припинення неправди. Звертається увага на те, що під час проведення допиту особа здатна до маніпуляцій для приховання інформації та переконання іншої особи в правдивості наданих фактів. Крім використання прийомів маніпуляції особа здатна до зверхності всезнайства, або ж, навпаки, до невпевненості в собі, пригніченості та непослідовності. Вирішальну роль відіграє всебічне вивчення всіх обставин справи, що впливає на правильне вирішення та встановлення всіх обставин справи. Також у статті аналізуються психологічні та психофізіологічні аспекти, які допомагають ідентифікувати покази неправдивих висловлювань, зокрема вербальні та невербальні реакції допитуваних. Важливими елементами аналізу є виявлення мотивації приховання правди, використання об'єктивних методів та технік для підтвердження достовірності інформації, а також визначення правил психологічного впливу для сприяння отриманню правдивих показань.

Ця стаття є корисним джерелом для фахівців у сфері права, криміналістики та психології, що цікавляться ефективними методами виявлення неправдивості в доказовій базі правозахисних процесів.

Ключові слова: психодіагностика, неправдиві показання, допит, методи виявлення, правдивість, ефективність, об'єктивність.

The article highlights key aspects of methods and strategies used to detect potential unreliability of information provided during legal proceedings. The main directions of diagnosing false testimony are determined, namely, the tactical one is the use of masking properties, gestures, facial expressions; auditory – change in tone of voice, intonation, frequency of pauses; visual – redness, tapping. Emphasis is placed on the use of such methods of diagnosis of false testimony as: use of forced conversation; study and analysis of personal qualities; use of first impression technique; use of the fact of surprise; use of arbitrary presentation of information; use of graphic images; using the technique of abruptly ending the lie. Attention is drawn to the fact that during an interrogation, a person is capable of manipulation to hide information and convince another person of the truth of the facts provided. In addition to the use of manipulation techniques, a person is capable of omniscience or, on the contrary, self-doubt, depression and inconsistency. A decisive role is played by a comprehensive study of all the circumstances of the case, which affects the correct decision and establishment of all the circumstances of the case.

It analyzes psychological and psychophysiological aspects that help identify signs of false statements, including verbal and non-verbal reactions of the respondents. Important elements of the analysis include identifying motivations to conceal the truth, using objective methods and techniques to confirm the reliability of information, and defining rules of psychological influence to facilitate obtaining truthful statements. This article serves as a valuable resource for professionals in the fields of law, criminology, and psychology who are interested in effective methods of detecting falsehood in the evidentiary base of legal proceedings.

Key words: psychodiagnostics, false statements, interrogation, detection methods, truthfulness, effectiveness, objectivity.

УДК 159.98:343.144
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.62.46>

Ташматов В.А.
к.психол.н., доцент,
доцент кафедри психології
Національний університет
«Одеська юридична академія»

Папінян В.В.
асистент кафедри психології
Національний університет
«Одеська юридична академія»

Булгакова Д.П.
студентки III курсу
Національний університет
«Одеська юридична академія»

Постановка проблеми та її актуальність.

Удосконалення методики розкриття кримінального правопорушення шляхом всебічного вивчення всіх обставин справи шляхом проведення допиту є головним завданням правоохоронних органів, в порядку судового процесу, але це неможливо без використання сучасних методів психодіагностики і тактики проведення допиту. Допит є одним із найбільш поширеним засобом отримання доказової інформації. Складність допиту визначається не тільки тим, що слідчому нерідко протистоїть особа, яка не бажає давати показання, але і тим, що у показаннях особи, яка допитується, можуть міститися помилки, перекручування і вигадки,

які необхідно виявити і врахувати для встановлення об'єктивних обставин кримінального провадження. Тому допит вимагає високої професійної кваліфікації та майстерності.

Також актуальність дослідження психодіагностики неправдивих показань під час допиту пов'язана із зростанням потреби в об'єктивних методиках виявлення правдивості висловлюваних показань у судовому процесі, слідчій роботі, а також в інших контекстах, де вирішальне значення має достовірність інформації. З розвитком сучасних технологій та психологічних методів з'являються нові можливості для ефективного виявлення неправдивих показань, що відкриває шлях до покра-

щення процесу збору доказів та прийняття рішень на основі об'єктивних даних. Такі дослідження мають важливе значення для забезпечення справедливості та правопорядку, а також підвищення довіри до системи правосуддя. Методологічною основою дослідження є діалектикоматеріалістичний метод, що сприяв розумінню об'єкта дослідження в контексті поєднання потреб науки та практики, методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування), що дало змогу детальніше усвідомити тактику виявлення неправдивих показань під час допиту.

Мета дослідження полягає у підвищенні ефективності процесу збору доказів, зменшенні ризику помилок та забезпеченні найвищого ступеня об'єктивності та правдивості відомостей, які надходять під час допиту, це дослідження спрямоване на розробку і використання психологічних інструментів для виявлення ознак маніпуляцій та неправдивих відповідей, що допомагає поліцейським, слідчим та судовим експертам здійснювати свої обов'язки більш ефективно та об'єктивно. Наукова новизна дослідження полягає в розробці та застосуванні методів і технік для об'єктивного виявлення неправдивих відомостей, які можуть надавати допитувані під час кримінального допиту.

Стан дослідження проблеми. Тактика допиту поставала предметом досліджень багатьох науковців, таких як: О. Н. Колесніченка, Г. А. Матусовського, В. А. Журавля, В. В. Тіщенко, А. Ф. Волобуєва, І. І. Когутича, Б. В. Щура та інших і в роботах низки зарубіжних учених

Виклад основного матеріалу. У сучасному правосудді, психодіагностика неправдивих показань під час допиту відіграє важливу роль у встановленні правдивої інформації та забезпеченні справедливості. Допит, як етап кримінального процесу, є ключовим моментом у зборі доказів та встановленні фактів, але часто залежить від інформації, наданої самими підозрюваними чи свідками. Допит – це слідча (розшукова) дія, змістом якої є одержання показань від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення. Допит можна охарактеризувати як процес передачі інформації про розслідуване кримінальне правопорушення, пов'язані з ним обставини і людей. Ця інформація надходить до допитуваного в момент сприйняття ним тих або інших явищ або предметів, запам'ятовується і потім під час допиту відтворюється і передається слідчому.

Мета допиту полягає в отриманні доказів або перевірки вже зібраних доказів у конкретному кримінальному провадженні. Допит проводиться за наявності підстав, які можуть бути правовими, передбаченими законом, або

фактичними, що обґрунтовують необхідність проведення допиту для встановлення обставин кримінального провадження. Для того, щоб успішно провести допит, слідчий повинен чітко уявляти собі яку інформацію і за допомогою яких прийомів і засобів він має намір отримати. Коло обставин, які слідчий має намір з'ясувати, називається предметом допиту. До їх числа відносяться обставини, які: пов'язані із подією кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення); стосуються з'ясування винуватості підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, форми вини, мотиву і мети вчинення кримінального правопорушення; спрямовані на встановлення виду і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розміру процесуальних витрат; пов'язані із встановленням обставин, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу підозрюваного, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження; спрямовані на встановлення обставин, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання; пов'язані із встановленням будь-яких інших даних, що мають значення для встановлення обставин розслідуваного кримінального правопорушення.

Допит здійснюється за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із допитуваною особою. Кожний свідок допитується окремо, без присутності інших свідків [1]. Принципи допиту, відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного та справедливого проведення досудового розслідування. До принципів допиту слід віднести активність, цілеспрямованість, об'єктивність та повноту. Активність допиту полягає у вмілому використанні слідчим всіх наявних законних засобів для отримання правдивих показань від допитуваної особи. Це включає в себе не лише постановку запитань, а й активне виявлення і аналіз надходячої інформації для виявлення правдивих показань. Цілеспрямованість допиту передбачає проведення його зі заздалегідь визначеною метою, яка передбачає отримання конкретної інформації для дослідження справи. Слідчий повинен мати чітке уявлення про предмет допиту та націленість на досягнення конкретних цілей. Об'єктивність і повнота гарантуються тим, що слідчий не може втручатися в показання допитуваної особи та не має права змінювати їх згідно зі своїми уявленнями. Це важливо для забезпечення об'єктивності та правдивості отриманої інформації. Повнота полягає в тому, що в протоколі допиту має бути докладно зафіксована вся отримана інформація без

спотворень чи пропусків. Однією із гарантій об'єктивного проведення допиту є заборона задавати навідні запитання [1].

Загалом, дотримання цих принципів допиту допомагає забезпечити справедливість, об'єктивність та ефективність процесу досудового розслідування.

Однак, індивіди можуть намагатися зібраний матеріал перевернути, приховати або змінити з метою виправдання себе або захисту інших осіб. Психодіагностика неправдивих показань під час допиту є процесом використання психологічних методів та інструментів для виявлення можливих ознак недостовірності інформації, що надається особами під час допиту або опитування у кримінальних, правозахисних або інших ситуаціях. Цей підхід спирається на психологічні принципи, що допомагають ідентифікувати покази або сигнали, які можуть вказувати на можливість недостовірності, такі як неузгодженість у висловлюваннях, неспівпадінні між вербальною та невербальною поведінкою, чи інші ознаки, що можуть бути індикаторами недостовірності. Цей процес включає в себе визначення, чи є даний індивід спроможним чесно та достовірно розповісти про події, які сталися, або про свої переживання та відчуття.

Також розуміння мотивації особи для надання неправдивих показань є ключовим аспектом в психодіагностиці під час допиту. Цей аспект допомагає розкрити суть і причини неправдивих відповідей та з'ясувати, які мотиви лежать в основі такої поведінки. По-перше, бажання уникнути покарання може бути потужним стимулом для надання неправдивих показань. Особа може боятися наслідків своїх дій або слів і намагатися викривити істину, щоб уникнути відповідальності. По-друге, захист власної особистості або інших людей може бути мотивом для надання неправдивих показань. Особа може боятись, що її вчинки або слова можуть завдати шкоди собі чи іншим, тому намагається замаскувати або змінити факти. Нарешті, прагнення отримати перевагу може також викликати неправдиві показання. Це може бути пов'язано з бажанням отримати вигоду, виправдати свої дії або діяти відповідно до власних інтересів [2].

Також серед найбільш поширених мотивів надання неправдивих показань є [3, с. 9]:

1. Побоювання морального осуду та відкидання, тобто люди можуть боятися втратити добре ставлення до себе оточуючих, особливо осіб, які є для них важливими або впливовими.

2. Страх помсти – особа може опиратися на побоювання можливої помсти з боку співучасників злочину або інших осіб, які мають інтерес у розкритті правди.

3. Сором за вчинене, тобто іноді особа відчуває сильний сором за свої дії та бажає приховати свою відповідальність.

Таким чином, розуміння мотивації для надання неправдивих показань допомагає психологам і судовим експертам зрозуміти, які фактори стимулюють особу і як це впливає на її поведінку. Це дозволяє розробити більш ефективні стратегії виявлення правдивих інформації та забезпечити об'єктивність у правосудді. Варто теж зазначити, що оцінка психічного стану грає важливу роль у виявленні правдивості показань особи під час допиту. Психологічні методи та техніки дозволяють фахівцям отримати більш повне уявлення про психічний стан і емоційний фон особи, що може бути важливим для оцінки його або її здатності надавати правдиву інформацію.

Психологічні методи включають в себе різноманітні тестування, анкети, спостереження та інтерв'ю, спрямовані на виявлення ознак стресу, тривоги, депресії чи інших емоційних станів, які можуть впливати на здатність особи надавати достовірну інформацію. Наприклад, за допомогою різноманітних психологічних тестів, таких як тест на стрес або тривожність, фахівець може оцінити рівень емоційної напруги та її вплив на психічний стан. Крім тестування, спостереження за мовою тіла, мімікою та вербальними виразами також може надати важливу інформацію про емоційний стан особи. Наприклад, певні жести, мімічні вирази обличчя або вербальні індикатори можуть свідчити про емоційну напругу, стрес чи тривогу, що може впливати на достовірність їхніх показань. Додатково, психологічні інтерв'ю можуть допомогти виявити можливі фактори, які впливають на психічний стан особи, такі як особистісні особливості, досвід, емоційні та психологічні травми. Усі ці психологічні методи та техніки дозволяють отримати глибше розуміння психічного стану особи, що може бути корисним для оцінки достовірності її показань під час допиту. Такий підхід дозволяє зробити більш об'єктивну та комплексну оцінку ситуації [4].

Використання детектора брехні, такого як поліграф, є одним з методів, який може використовуватися для виявлення неправдивих показань під час допиту. Однак, цей метод має свої обмеження та може бути об'єктом критики. Поліграф базується на вимірюванні фізіологічних параметрів, таких як кров'яний тиск, пульс, дихання та електродермальна активність, під час проведення допиту. Зміни в цих параметрах можуть вказувати на емоційну напругу або стрес, які можуть бути пов'язані з неправдивими відповідями. Однак ефективність поліграфа може бути обмежена через різноманітні фактори. Зокрема, існують індивідуальні відмінності у реакціях людей на стресові ситуації, що може призводити до помилкових результатів. Крім того, деякі люди можуть навмисно контролювати свої фізіо-

логічні реакції або використовувати техніки маніпуляції, щоб уникнути виявлення неправдивих відповідей. Крім того, поліграфічні дані можуть бути спростовані адвокатами за підозрюваних в суді, оскільки їхня ефективність та надійність не є повністю підтвердженими науковими дослідженнями. Це може породжувати сумніви у вірогідності отриманих результатів і, в результаті, ускладнювати використання поліграфа як доказового матеріалу в судових процедурах. Хоча поліграф може бути корисним інструментом для допиту, його ефективність і надійність залишаються під сумнівом і потребують додаткових наукових досліджень та вдосконалення технік.

Отже, поліграф доцільно використовувати як один із засобів доказування у кримінальному процесі, однак варто зазначити, що питання використання поліграфів недостатньо закріплене на законодавчому рівні і відсутньою є уніфікована процедура проведення перевірки за його допомогою. Діагностичні ознаки надання неправдивої інформації під час допиту можна поділити на дві категорії: вербальні та невербальні реакції.

Вербальні реакції осіб, які надають завідомо неправдиві показання, можуть виявлятися через самовільні висловлювання та відгуки на поставлені запитання. Самовільні висловлювання включають у себе не лише словесні висловлення, але й паралінгвістичні сигнали, які вказують на сховані думки. Останні виявляються у тому, як саме вимовляються відповіді. Ці ознаки дозволяють тлумачити відповіді допитуваного певним чином і є ключовими для діагностики поведінки за особливостями мови. До цієї категорії належать різноманітні прояви, такі як зміни швидкості та гучності мови, бурмотіння, надмірна дружелюбність або підкреслена повага, скарги на погоду або обставини, завчасні вибачення або обвинувачення, спрямовані на зміну теми розмови. Розуміння цих вербальних реакцій допомагає виявити підозрілість щодо достовірності інформації, отриманої від допитуваного під час процесу допиту [5].

Невербальні реакції є важливим елементом в діагностичному процесі, оскільки вони виражаються без використання слів. Ці реакції можуть бути менш контрольованими, оскільки люди зазвичай не задумуються про свою невербальну поведінку так, як про словесні висловлювання. І це робить їх більш автентичними, бо вони можуть виявляти наміри особи безпосередньо, без втручання усвідомленою поведінкою дозволяє виявляти різні ознаки, що можуть вказувати на правдивість чи неправдивість показань допитуваного. Ці ознаки зазвичай виникають в реакцію на уточнюючі питання чи на пред'явлення доказів у справі. До таких ознак можуть відноситися фізіологічні реакції,

такі як скорочення м'язів обличчя, розширення або звуження зіниць, спітніння чола, а також мова тіла, яка включає спрямовання погляду та різні рухи. Вони можуть надати додаткову інформацію, яка допоможе зрозуміти психологічний стан допитуваного [6].

Аналізуючи наукову літературу щодо психодіагностичних прийомів викриття неправдивої інформації слідчим під час проведення допиту можна поділити на три групи за характером та спрямованістю впливу:

1. Прийоми емоційного впливу – це такі засоби впливу, які спрямовані на переконання особи в неправильності зайнятої позиції, роз'яснення негативних наслідків, спонукання до каяття та щирого зізнання шляхом роз'яснення впливу шкідливих наслідків неправди, так і сприятливих наслідків для визнання своєї вини та активного сприяння слідству, а також вплив на позитивні сторони особистості шляхом визнання почуття гідності. Ідейності та певних цінностей.

2. Прийоми логічного впливу – це засоби впливу, які показують недостовірність та невідповідність інформації дійсності шляхом показу логічних протиріч, що є в показаннях допитуваного та пред'явлення показань, що спростовує показання допитуваного.

3. Тактичні комбінації – це засіб впливу, який використовується під час проведення допиту та пов'язаний зі створенням ситуації, яка розрахована на неправильну оцінку допитуваним, що призводить до його викриття. При тактичних комбінаціях використовуються метод непрямого допиту, який полягає в постановці питань, другорядних з погляду допитуваного, але фактично маскуючи головне питання. Також використовуються прийоми, які переслідують мету скрити від допитуваного поінформованість слідчого про обставини справи та створення ситуації, при якій допитуваний обумовлюється [7]. Психологічний вплив на осіб, які вчинили злочини, має велике значення у забезпеченні правдивості їхніх показань під час допиту. Дослідники визначають кілька правил, які можуть сприяти досягненню цієї мети [8].

Перше правило, відоме як правило демонстрації впевненості у винуватості, грає важливу роль у психології допитування та кримінального дослідження. Це правило засноване на ідеї, що показання впевненої позиції стосовно вини може сприяти більшій вірогідності отримання правдивих зізнань. Впевнений тон та висловлювання можуть створювати враження сили, що спонукає злочинця до більш відкритої розмови та признання своєї вини. Під час допитування важливо виявити впевненість у тому, що допитуваний винуватий у злочині, навіть якщо він заперечує це. Це може включати використання асертивного тону, стверджування фактів та навіть використання невербальних сиг-

налів, що підсилюють цю впевненість. Такий підхід може заохочувати допитуваного відкритіше розмовляти та, в кінцевому результаті, признати свою вину. Проте важливо пам'ятати, що використання цього правила повинно бути обґрунтованим та здійснюватися в межах професійної етики. Недоцільне застосування цього підходу може призвести до недостовірних зізнань або порушення прав допитуваного. Слідчий повинен завжди керуватися моральними та юридичними принципами, забезпечуючи справедливе та ефективне дослідження.

Друге правило – це правило поміркованості. За цим принципом не варто надмірно тиснути на допитуваного для швидкого або повного зізнання. Замість цього, важливо створювати атмосферу, в якій злочинець почувається здатним і зацікавленим у спілкуванні, що збільшує ймовірність правдивих показань. Використання цих правил у взаємодії з особами, які вчинили злочини, може сприяти отриманню більш повної та достовірної інформації під час допиту, що важливо для успішного розслідування справи та забезпечення справедливості.

Третє правило, відоме як правило дистанції, в сфері кримінального дослідження відіграє важливу роль у збереженні об'єктивності та ефективності процесу. Це правило передбачає, що слідчий повинен зберігати певну соціальну відстань під час взаємодії з допитуваним. Такий підхід має кілька ключових переваг, які допомагають забезпечити якість та достовірність дослідження. По-перше, збереження соціальної відстані сприяє збереженню нейтральності та об'єктивності слідчого. Контакт з допитуваним може викликати емоційні реакції, які можуть вплинути на сприйняття інформації або рішень слідчого. Правильне дотримання дистанції допомагає зберегти професійний статус і уникнути спотворення результатів дослідження. По-друге, ця відстань сприяє створенню атмосфери довіри та зручності для допитуваного. Занадто близький контакт може створити відчуття неприязності або напруги, що може пригнічувати допитуваного та ускладнювати процес отримання інформації. Збереження дистанції може сприяти відчуттю безпеки і комфорту у допитуваного, що збільшує ймовірність того, що він буде відкритий та сповідливий. По-третє, правило дистанції сприяє збереженню професійної етики та уникненню можливих звинувачень у неадекватному поводженні. Воно відображає стандарти службової поведінки та допомагає уникнути ситуацій, де допитуваний міг би відчувати себе некомфортно через надмірну близькість чи некоректне ставлення з боку слідчого.

Четверте правило, або правило різноманітності, є важливим аспектом психології допитування та кримінального дослідження. Це

правило покликане забезпечити ефективність психологічного впливу шляхом використання різних прийомів. Застосування різноманітних методів психологічного впливу дозволяє адаптувати підхід до конкретної ситуації та особливостей допитуваного, що сприяє підвищенню ефективності спілкування та отриманню більш достовірної інформації. Під час допитування важливо мати на увазі, що кожна особа унікальна, і тому один підхід може не підійти для всіх. Застосування різних методів психологічного впливу дозволяє слідчому адаптувати свою стратегію до індивідуальних особливостей допитуваного. Наприклад, для одних допитуваних може бути ефективним використання підтискання або викликання відчуття вини, тоді як для інших краще підходить сприяння співпраці або встановлення емпатичного зв'язку. Додатково, різноманітність підходів допомагає уникнути застосування стереотипів та упереджень у спілкуванні з допитуваним. Використання різних методів психологічного впливу дозволяє слідчому більш об'єктивно оцінити ситуацію та вибрати оптимальний шлях для досягнення цілей допитування.

П'яте правило, відоме як правило виконання обіцянок, є важливим аспектом психології допитування та кримінального дослідження. Це правило передбачає укладення певних угод або обіцянок між слідчим та допитуваним з метою отримання правдивої інформації. Слідчий може обіцяти допомогу вирішенні певних проблем допитуваного в обмін на правдиві відомості. Важливою умовою застосування цього правила є реалістичність та виконувальність обіцяних вигод. Обіцяні вигоди повинні бути досяжними та відповідати компетенції слідчого. Наприклад, слідчий може обіцяти сприяти вирішенню певних правових питань або забезпечити допомогу з виправленням умов утримання в обмін на корисну інформацію від допитуваного. Дотримання обіцяних вигод є ключовим аспектом цього правила. Якщо слідчий надав обіцянку, він повинен виконати її, якщо допитуваний відповів на запитання або надав необхідну інформацію. Це підвищує довіру допитуваного до слідчого та стимулює його співпрацю в майбутньому. Проте важливо пам'ятати, що обіцянки повинні бути в межах закону та не порушати етичні принципи. Вони також повинні бути обґрунтованими та використовуватися лише за необхідності.

Шосте правило – правило «оптимального блефу» орієнтоване на переконання підозрюваного у повній або частковій поінформованості слідчого щодо обставин вчиненого злочину. Слідчий може намагатися використовувати стратегію блефу, не конкретизуючи обвинувачення або розкриваючи деталі, що можуть ввести допитуваного в оману щодо рівня інформації, що володіє слідчий. Це може допо-

могти стимулювати реакції допитуваного та отримати додаткові відомості щодо справи. Застосування цих правил під час допиту може сприяти збільшенню шансів отримання правдивої інформації від допитуваних та покращенню якості розслідування справ. Однак важливо враховувати етичність та законність застосування таких підходів, зберігаючи баланс між отриманням інформації та захистом прав особи, яка перебуває під підозрою.

Висновки. Отже, допит є найбільш ефективним та поширеним засобом отримання доказів, а саме психодіагностика неправдивих показань під час допиту відіграє важливу роль у справедливості та ефективності правосуддя. Метою допиту є отримання повних та об'єктивно відображаючих дійсність показань, які джерелом доказів та відіграють важливе значення для встановлення всіх обставин справи. Проведення слідчим допиту вимагає наявності високої професійної майстерності, знання кримінально-процесуального законодавства та обізнаності в галузі психології, а саме методи психодіагностики неправдивих показань. Психодіагностика містить в собі розробку правил обробки, обстеження та інтерпретації результатів дослідження індивідуально-психологічних особливостей особистості. Дослідження у області психодіагностики неправдивих показань спрямовані на розвиток та вдосконалення об'єктивних методів виявлення маніпуляцій та неправдивих відповідей, що допомагає підвищити достовірність інформації, яку отримують під час допиту. Використання психодіагностики дозволяє уникнути помилкових висновків,

забезпечуючи справедливість та ефективність правосуддя.

Таким чином, ця область досліджень відіграє важливу роль у правовій системі, забезпечуючи надійність та об'єктивність процесу збирання доказів та прийняття рішень на основі отриманої інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Babanoski K. Techniques of conducting interrogation during police investigation of crimes. Knowledge – International Journal. 2018. Vol. 28. P. 2101–2107. doi: <https://doi.org/10.35120/kij28062101k>.
3. Колесник І. А. Тактика нейтралізації добросовісних помилок у показаннях свідків / І. А. Колесник // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2010. – Вип. 10. – С. 113-118. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trsek_2010_10_20.
4. Переверза О. Я. Формування неправдивих показань, система тактичних прийомів їх виявлення і подолання, 2000, Харків, с.9.
5. Удалова Л. Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : монографія. Київ : Паливода А. В., 2005. 324 с.
6. Шепітько В.Ю., Журавель В.А., Криміналістика, Харків, 2019. – с. 456.
7. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник / Салтевський М.В. – К.: Кондор, 2008 – 594 с.
8. Романюк В.В. Деякі особливості допиту підозрюваного у кримінальному провадженні. Право і безпека. 2016. № 4 (63).